

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Запорізький національний технічний університет

Методичні вказівки

до практичних занять з дисципліни "Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства" для студентів спеціальностей: 7 . 170102 "Системи захисту від несанкціонованого доступу", 7. 170101 "Захист інформації в комп'ютерних системах та мережах" всіх форм навчання

2007

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства" для студентів спеціальностей: 7.170102 "Системи захисту від несанкціонованого доступу", 7.170101 "Захист інформації в комп'ютерних системах та мережах" всіх форм навчання. / В.І. Слепцов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 21 с.

Укладач: ст. викладач В.І. Слепцов

Рецензент: к.т.н., доц. В.О. Костенко

Відповідальний за випуск: ст. викладач В.І. Слепцов

Затверджено
на засіданні кафедри
захисту інформації
Протокол № 4
від 05 грудня 2007 р.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

**Тема: Суть проблеми економічної безпеки підприємства.
Шляхи її досягнення.**

Дані питання

1. Умови забезпечення економічної безпеки підприємства.
2. Суть і ознаки погроз економічній безпеці підприємства.
3. Класифікація погроз економічній безпеці підприємства.
4. Система безпеки підприємства.
5. Необхідність і суть комплексної системи забезпечення економічної безпеки підприємства.
6. Політика і стратегія безпеки.
7. Оцінка економічної безпеки.
8. Показники і індикатори економічної безпеки підприємства.
9. Класифікація стану економічної безпеки підприємства.

Практичне завдання

1. Скласти зразковий перелік погроз для наступних об'єктів господарської діяльності:
 - підприємство роздрібної торгівлі;
 - підприємство сфери обслуговування;
 - виробниче підприємство;
 - підприємство, що здійснює науково-технічні розробки.
2. Представити графічно можливі стани підприємства залежно від значень його техніко-економічних показників (індикаторів).

Контрольні питання

1. Дайте одне (або декілька) з можливих визначень безпеки економічної діяльності.
2. Що розуміється під зовнішнім і внутрішнім середовищем підприємства?

3. Назвіть головний чинник, що визначає характер погроз із зовнішнього і внутрішнього середовища.

4. Які погрози економічній безпеці є, на вашу думку, найбільш реальними і небезпечними для підприємств України?

5. Яка роль менеджерів підприємства в забезпеченні економічної безпеки?

6. З яких елементів складається система безпеки господарюючого суб'єкта?

7. Які з принципів побудови системи безпеки підприємства Ви вважаєте за основні і чому?

8. Чи можна стверджувати, що будь-яка з підсистем системи безпеки підприємства робить вплив на його економічну безпеку?

9. У чому полягає відмінність політики і стратегії безпеки?

10. За яких умов система безпеки підприємства буде достатньо ефективна?

11. Чи можлива побудова універсальної системи безпеки? Якщо ні, то чому?

12. Що є результатом правильної організації системи безпеки підприємства - прибуток або економія?

13. Яка залежність існує між складністю виробничих процесів і їх економічною безпекою?

14. Чому для досягнення найбільшої ефективності необхідне використання комплексу методів і засобів забезпечення безпеки?

15. Яким принципам слідують при виділенні фінансових коштів на забезпечення безпеки?

16. Чому необхідно розробляти політику безпеки?

Література, що рекомендується

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития. - М., 1982. С.159.

2. Мак-Мак В.П. Служба безопасности предприятия. Организационно-управленческие и правовые аспекты деятельности. - М.: Мир безопасности, 1999. - с. 10-11.

3. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. - СПб: "Алетейя", 1999. - 152 с.

4. Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства. Конспект лекцій. Частина 1 / В.І. Слєпцов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 70 с.

5. ЗАКОН УКРАЇНИ Про господарські суспільства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: Управління безпекою підприємства

Дані питання

1. Вимоги до управління безпеки.
2. Суб'єкти безпеки підприємства.
3. Засоби і методи забезпечення безпеки.
4. Концепція безпеки господарюючого суб'єкта.
5. Служба безпеки (СБ) підприємства.

Практичне завдання

1. Розробити зразкову структуру системи безпеки господарюючого суб'єкта.
2. Розробити структуру концепції безпеки господарюючого суб'єкта.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте загальний алгоритм локалізації погроз при побудові системи безпеки підприємства.
2. Обґрунтуйте необхідність управління системою безпеки підприємства.
3. Що таке управління безпекою?
4. Назвіть суб'єкти безпеки підприємства.
5. Який взаємозв'язок комплексу заходів, використовуємих для забезпечення безпеки підприємства?

6. У якому порядку здійснюється побудова системи безпеки підприємства?

7. У чому полягає головне завдання, що вирішується при розробці концепції безпеки підприємства?

8. Назвіть основні завдання, що вирішуються службою безпеки підприємства.

9. У яких випадках створення служби безпеки підприємства вважається за обґрунтоване?

Література, що рекомендується

1. Шабаев А.Г. Безопасность корпораций. Криминологические, уголовно-правовые и организационные проблемы. - М.: "Банковский Деловой Центр", 1998. - 42 с.

2. Ярочкин В.И. Секьюритология - наука о безопасности жизнедеятельности. - М.: "Ось-89", 2000. - 92 с

3. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. - СПб: "Алетейя", 1999. - 152 с.

4. Антикризисный менеджмент. / Под ред. Проф. Грязновой А.Г. - М.: "Тандем". Из-во ЭКМОС, 1999. - 368 с.

6. Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства. Конспект лекцій. Частина 1 / В.І. Слєпцов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 70 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: Підприємницький ризик

Дані питання

1. Суть підприємницького ризику.
2. Визначення ризику.
3. Об'єктивні і суб'єктивні причини підприємницького ризику.
4. Функції підприємницького ризику.

5. Класифікація підприємницьких ризиків.
6. Аналіз ризику.
7. Управління ризиками.

Практичне завдання

1. Зобразити графічно залежність величини ризику R від вірогідності реалізації конкретної загрози P і розміру збитку L від реалізації цієї загрози для кожного з наступних значень P :

$P = 0,1; 0,2; 0,3; 0,4; 0,5; 0,6; 0,7$

при $L = 10, 100, 1000$ (тис.гр).

2. Привести зразковий перелік ризиків для підприємства, що займається господарською діяльністю у сфері надання послуг, пов'язаних з аудитом захищеності інформаційних систем. Розділити ризики на короткочасні і постійні.

Контрольні питання

1. Що таке економічний ризик?
2. У чому полягає принципова відмінність ризику від загрози?
3. Назвіть чинники, що зумовлюють виникнення ризикової ситуації.
4. Визначте об'єктивні і суб'єктивні складові підприємницького ризику.
5. Що характеризують криві рівних переваг?
6. Назвіть види підприємницьких ризиків.
7. Назвіть і охарактеризуйте функції підприємницьких ризиків.
8. Чи є актуальним дослідження політичних ризиків для українських підприємств?
9. У чому полягає відмінність зовнішніх ризиків від внутрішніх?
10. Що таке динамічні ризики?
11. Як визначається величина ризику?
12. Назвіть етапи аналізу і управління ризиками.
13. Що таке управління ризиками?

14. Що є головним елементом управління підприємницькими ризиками?

15. Назвіть існуючі методи оцінки підприємницьких ризиків.

16. Якими способами здійснюється зниження ступеня ризику?

Література, що рекомендується

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития. - М., 1982. С.159.

2. Шаваев А.Г. Безопасность корпораций. Криминологические, уголовно-правовые и организационные проблемы. - М.: "Банковский Деловой Центр", 1998. - 42 с.

3. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. - СПб: "Алетейя", 1999, - 152 с.

4. Антикризисный менеджмент. / Под ред. Проф. Грязновой А.Г. - М. : "Тандем". Из-во ЭКМОС, 1999. - 368 с.

7. Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства. Конспект лекцій. Частина 1 / В.І. Слєпцов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 70 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Охорона підприємства. Безпека договірних стосунків

Дані питання

1. Завдання, що вирішуються в ході охорони об'єктів і майна підприємства.

2. Вибір об'єктів, що підлягають захисту.

3. Система охорони підприємства і її технічне забезпечення.

4. Забезпечення безпеки договірних стосунків.

5. Формування системи безпеки договірних стосунків.

6. Виявлення некредитоспроможних або ненадійних партнерів.

Практичне завдання

1. Скласти структурну схему комплексної системи охорони торгового комплексу (супермаркету).
2. Показати схематично елементи системи забезпечення безпеки договірних стосунків.

Контрольні питання

1. Від яких чинників залежить організація охорони стаціонарних об'єктів підприємства?
2. Які основні питання відбиваються в плані захисту підприємства?
3. Які дві групи завдань вирішуються при здійсненні режиму охорони підприємства?
4. Що таке зона безпеки?
5. Назвіть засоби виявлення спроб реалізації погроз майну підприємства.
6. Назвіть засоби віддзеркалення нападу на об'єкти підприємства.
7. Який з підходів до забезпечення безпеки договірних стосунків є оптимальним?
8. У чому полягає аналіз змісту договорів, що укладаються?
9. У яких випадках є підстави підозрювати ділового партнера в ненадійності?
10. Які обставини підлягають з'ясуванню в ході перевірки юридичної або фізичної особи на предмет платоспроможності і благонадійності?
11. Назвіть можливі джерела інформації про благонадійність (платоспроможність) суб'єкта.
12. Опишіть методику перевірки благонадійності і платоспроможності контрагента.

Література, що рекомендується

1. Мак-Мак В.П. Служба безпеки підприємства. Організаційно-управлінські і правові аспекти діяльності. - М.: Мир безпеки, 1999, с. 10-11.
2. Шаваев А.Г. Безпека корпорацій. Кримінологічні, кримінально-правові і організаційні проблеми. - М.: "Банківський Деловий Центр", 1998. - 42 с.
3. Ярочкин В.И. Секьюритология - наука о безопасности жизнедеятельности. - М.: "Ось-89", 2000. - 92 с.
4. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. - СПб: "Алетейя", 1999. - 152 с.
8. Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства. Конспект лекцій. Частина 1,2 / В.І. Слещов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 154 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: Боротьба з дебіторською заборгованістю

Дані питання

1. Поняття і види дебіторської заборгованості.
2. Організація роботи по стягненню дебіторської заборгованості.
3. Етапи стягнення дебіторської заборгованості.
4. Шахрайство в бізнесі.
5. Суть шахрайства.
6. Структура шахрайської операції.
7. Методи шахрайства.
8. Попередження шахрайства.

Практичне завдання

1. Скласти зразковий план дій підприємства по погашенню дебіторської заборгованості, що виникла з вини покупця продукції.
2. Розробити методику перевірки благонадійності і платоспроможності контрагента.

Контрольні питання

3. Що таке дебіторська заборгованість?
4. У чому полягає небезпека дебіторської заборгованості для підприємства?
5. Які основні причини виникнення дебіторської заборгованості?
6. Назвіть види дебіторської заборгованості.
7. Охарактеризуйте етапи організації роботи по стягненню дебіторської заборгованості.
8. Які обставини підлягають з'ясуванню в ході перевірки юридичної або фізичної особи на предмет платоспроможності і благонадійності?
9. Назвіть можливі джерела інформації про благонадійність (платоспроможність) суб'єкта.
10. Назвіть етапи стягнення дебіторської заборгованості.
11. Які заходи реалізуються в ході досудового врегулювання питання про виникнення заборгованості до боржника?
12. Які особливості підготовки позовної заяви і участі в судовому процесі по стягненню дебіторської заборгованості?
13. У чому полягає суть шахрайських дій, що здійснюються відносно підприємства?
14. Чому розкриття шахрайського задуму є складним завданням?
15. Назвіть типові компоненти організації шахрайських операцій.
16. Визначте суб'єкт і об'єкт шахрайства.

17. Яким певним набором інтелектуально-психологічних і етичних властивостей зазвичай наділений шахрай?

18. Які "вузькі місця" в діяльності підприємства найчастіше використовують шахраї?

19. Охарактеризуйте використання системи передоплати як один з методів шахрайства.

20. Назвіть найбільш важливі методи захисту від шахраїв.

21. Охарактеризуйте роль інформаційного забезпечення в своєчасному попередженні шахрайства.

Література, що рекомендується

1. Мак-Мак В.П. Служба безпеки підприємства. Организационно-управленческие и правовые аспекты деятельности. - М.: Мир безопасности, 1999. - с. 10-11.

2. Шаваев А.Г. Безопасность корпораций. Криминологические, уголовно-правовые и организационные проблемы. - М.: "Банковский Деловой Центр", 1998. - 42 с.

3. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия. - СПб: "Алетейя", 1999. - 152 с.

4. Антикризисный менеджмент. / Под ред. Проф. Грязновой А.Г. - М.: "Тандем". Из-во ЭКМОС, 1999. - 368 с.

5. Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства. Конспект лекцій. Частина 2 / В.І. Слепцов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 84 с.

6. ЗАКОН УКРАЇНИ Про власність.

7. Цивільний Кодекс України.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6**Тема: Забезпечення кадрової безпеки. Мінімізація ризику банкрутства підприємства****Дані питання**

1. Умови забезпечення кадрової безпеки.
2. Повноваження служби персоналу.
3. Організація взаємодії підроділів підприємства.
4. Моніторинг стану кадрової безпеки.
5. Ознаки зловживань з боку персоналу.
6. Поняття і види аудиту.
7. Мінімізація ризику банкрутства підприємства.

Практичне завдання

1. Скласти запитальник для тих, що приймаються на роботу на посади, пов'язані з доступом до конфіденційної інформації підприємства.
2. Розробити зразкову структуру Висновку по матеріалах службового розслідування.

Контрольні питання

1. Визначите поняття “Кадрова безпека”.
2. Що таке загроза кадровій безпеці?
3. Чому кадрова безпека є однією з складових економічної безпеки підприємства?
4. Назвіть зовнішні і внутрішні погрози кадровій безпеці.
5. Які три основні чинники визначають стан кадрової безпеки?
6. Назвіть можливі мотиви здійснення протиправних дій співробітниками підприємств.
7. Які умови сприяють здійсненню зловживань з боку працівників?

8. Назвіть ознаки зловживань з боку персоналу з бухгалтерськими документами.

9. Назвіть основні методи контролю, що дозволяють своєчасно виявляти протиправні дії співробітників.

10. Приведіть приклади найбільш поширених корисливих правопорушень з боку співробітників.

11. Які операції з матеріальними і фінансовими засобами є найбільш ризикованими з погляду можливих зловживань?

12. Які можливості надає ефективне проведення внутрішнього розслідування по фактах виявлених зловживань з боку співробітників?

13. Назвіть етапи проведення внутрішнього розслідування.

14. Як можна здійснити перевірку лояльності кандидатів і персоналу?

15. За яких умов тестування кандидата може дати об'єктивні дані про нього?

16. Рівень взаємодії яких підрозділів підприємства визначає ефективність системи кадрової безпеки?

17. Які основні відомості про кандидата збираються в процесі його перевірки?

18. Для чого необхідний контроль неформальних інформаційних потоків в кадровій роботі?

19. По яких напрямках здійснюється моніторинг стану кадрової безпеки?

20. У яких випадках і з якими цілями проводиться службове розслідування?

21. Який загальний порядок проведення службового розслідування?

22. Приведіть можливі варіанти рішення питання про відшкодування матеріального збитку, нанесеного співробітником.

23. Яка мета проведення аудиту?

24. Назвіть види аудиту.

25. У чому полягає відмінність технічної неплатоспроможності від банкрутства?

26. Назвіть основні методи зниження ризику банкрутства.

Література, що рекомендується

1. Мак-Мак В.П. Служба безопасности предприятия. Организационно-управленческие и правовые аспекты деятельности. - М.: Мир безопасности, 1999. - с. 10-11.
2. Шаваев А.Г. Безопасность корпораций. Криминологические, уголовно-правовые и организационные проблемы. - М.: "Банковский Деловой Центр", 1998. - 42 с.
3. Гасанов Ф. Промышленный шпионаж на службе монополий. - М.:Международные отношения. 1986. - 167 с.
4. Соловьев Э.Я. Коммерческая тайна и ее защита. - М.: ИВФ Антал, 1996. - 64 с.
5. Шаваев А.Г. Криминологическая безопасность негосударственных объектов экономики. Москва.: ИНФРА-М, 1995. - 128 с.
6. Шаповалов П.П. Коммерческий технический шпионаж и пути его нейтрализации. Москва.: ЗАО "Щит", 1999. - 196 с.
7. Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства. Конспект лекцій. Частина 2 / В.І. Слепцов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 84 с.
8. КЗОТ України.
9. ЗАКОН УКРАЇНИ Про аудиторську діяльність.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема: Забезпечення інформаційної безпеки підприємства

Дані питання

1. Роль комерційної таємниці в забезпеченні ефективності підприємницької діяльності.
2. Принципи визначення відомостей, що складають комерційну таємницю в Україні і за кордоном.
3. Порядок віднесення відомостей до комерційної таємниці підприємства.

4. Особливості надання інформації, що відноситься до комерційної таємниці.
5. Заходи по забезпеченню конфіденційності інформації.
6. Договір як форма охорони комерційної інформації.
7. Визначення відомостей, що підлягають захисту при проведенні науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР).
8. Захист інформації при проведенні нарад і ділових переговорів.

Практичне завдання

1. Складіть план проведення робіт за визначенням переліку відомостей, що складають комерційну таємницю підприємства.
2. Складіть текст зобов'язання співробітника підприємства про нерозголошення відомостей, що складають комерційну таємницю.

Контрольні питання

1. Дайте правове поняття комерційної таємниці.
2. Які види відповідальності передбачені законодавством за розголошення комерційної таємниці?
3. Назвіть принципи віднесення інформації до відомостей, що складають комерційну таємницю.
4. У яких формах може виражатися економічний ефект від засекречування інформації, що складає комерційну таємницю?
5. Назвіть погрози витоку конфіденційної інформації підприємства.
6. Які першочергові економічні чинники враховуються при віднесенні відомостей до комерційної таємниці?
7. У яких випадках відомості, що складають комерційну таємницю, можуть розголошуватися?
8. Чи є інформація з грифом "комерційна таємниця" об'єктом захисту авторського права?
9. За яким принципом можуть бути захищені від розголошення відомості, що складають комерційну таємницю, в

процесі укладення двосторонніх або багатобічних договорів між підприємствами?

10.Класифікуйте заходи по забезпеченню збереження комерційної таємниці.

11.Що таке режим конфіденційності?

12.Яким вимогам повинна задовольняти дозвільна система доступу до комерційної таємниці?

13.Що може служити юридичною підставою для притягання працівника до відповідальності за розголошення інформації, що становить комерційну таємницю працедавця?

14.На чому заснована перевага, що досягається в конкурентній боротьбі, підприємств, які активно займаються інноваційною діяльністю?

15.У чому полягають особливості операції, де як товар виступає технологія?

16.У якій послідовності можна розташувати результати НДДКР по ступеню їх цінності?

17.По яких питаннях необхідно захищати інформацію на стадії НДДКР?

18.Назвіть етапи проведення нарад.

19.Якими заходами забезпечується конфіденційність нарад і ділових переговорів?

20.Як забезпечується захист приміщень для проведення нарад і ділових переговорів від просочування інформації по технічних каналах?

21.Назвіть можливі канали просочування інформації в процесі участі у виставках, ярмарках, презентаціях.

22. На чому ґрунтується режим безпеки ділових перговоров?

Література, що рекомендується

1. Шаваев А.Г. Безопасность корпораций. Криминологические, уголовно-правовые и организационные проблемы. - М.: "Банковский Деловой Центр", 1998. - 42 с.

2. Гасанов Ф. Промышленный шпионаж на службе монополий. - М.:Международные отношения, 1986. - 167 с.

3. Соловьев Э.Я. Коммерческая тайна и ее защита. - М.: ИВФ Антал, 1996. - 64 с.
4. Шаваев А.Г. Криминологическая безопасность негосударственных объектов экономики. - М.: ИНФРА-М, 1995. - 128 с.
5. Шаповалов П.П. Коммерческий технический шпионаж и пути его нейтрализации. - М.: ЗАО "Щит", 1999. - 196 с.
6. Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства. Конспект лекцій. Частина 2 / В.І. Слепцов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 84 с.
7. КЗОТ України.
8. КК України.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема: Інформаційне забезпечення підприємництва

Дані питання

1. Економічна розвідка підприємства.
2. Планування розвідувальної діяльності і систематизація інформації.
3. Організаційні принципи системи економічної розвідки підприємства.
4. Інформаційно-пошукова і аналітична робота підрозділу економічної розвідки.
5. Джерела, методи отримання і реалізації розвідувальної інформації.

Практичне завдання

Розробіть зразкове Положення про порядок інформаційного забезпечення керівництва підприємства.

Контрольні питання

1. Що таке економічна розвідка?
2. Що розуміється під терміном "система економічної розвідки"?
3. Назвіть три функції економічної розвідки.
4. Назвіть організаційні принципи системи економічної розвідки підприємства.
5. Які основні передумови для створення системи економічної розвідки на підприємстві?
6. Назвіть три основні принципи планування розвідувальної діяльності в економіці.
7. Які існують два основні напрями в діяльності економічної розвідки?
8. Назвіть цілі розвідувальної діяльності в економіці.
9. Чому необхідне вивчення і облік інтересів всіх джерел і споживачів розвідінформації з числа персоналу підприємства?
10. Чому основна увага економічної розвідки повинна концентруватися на організованому вивченні офіційних джерел інформації?
11. Яка роль керівництва і персоналу підприємства в забезпеченні ефективності економічної розвідки?
12. Які чинники визначають ефективність розвідувальної діяльності?
13. Назвіть основні джерела отримання розведінформації?
14. Назвіть основні методи пошуку (збору), аналізу і оцінки інформації.
15. Які напрями реалізації отриманої розвідінформації є основними?
16. Назвіть принципи комплектування підрозділу економічної розвідки.
17. Які обмеження накладає законодавство України на здійснення розвідувальної діяльності суб'єктами господарської діяльності?

Література, що рекомендується

1. Шаваев А.Г. Безопасность корпораций. Криминологические, уголовно-правовые и организационные проблемы. - М.: "Банковский Деловой Центр", 1998. - 42 с.
2. Гасанов Ф. Промышленный шпионаж на службе монополий. - М.:Международные отношения, 1986. - 167 с.
3. Соловьев Э.Я. Коммерческая тайна и ее защита. - М.: ИВФ Антал, 1996. - 64 с.
4. Шаповалов П.П. Коммерческий технический шпионаж и пути его нейтрализации. - Москва.: ЗАО "Щит", 1999. - 196 с.
5. Духов В.Е. Экономическая разведка и безопасность бизнеса.. - Киев: ИМСО МО Украины, НВФ "Студцентр", 1997. - 175с.
6. Інформаційна та економічна безпека діяльності підприємства. Конспект лекцій. Частина 2 / В.І. Слепцов - Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. - 84 с.
7. КК України.
8. ЗАКОН УКРАЇНИ Про перативно-розшукову діяльність.

Теми для написання рефератів

1. Принципи конкурентної розвідки.
2. Ідентифікація контрагента.
3. Аналіз відкритих джерел інформації в діловій розвідці.
4. Розробка заходів психологічної дії на підприємства.
5. Інтернет моніторинг: передумови виникнення, суть і можливості застосування у сфері конкурентної боротьби.
6. Вивчення конкурентів і завоювання переваг в конкурентній боротьбі
7. Перевірка благонадійності юридичної особи.
8. Використання інформаційно-аналітичних засобів в попередженні шахрайства.
9. Методи зниження підприємницького ризику.

10. Аналіз позитивних і негативних сторін конкуренції.
11. Організація боротьби з промисловим шпигунством.
12. Розробка і реалізація політики безпеки підприємства.
13. Технології оцінки персоналу служби безпеки.
14. Вирішення проблем безпеки при звільненні працівників.
15. Використання технічних засобів контролю персоналу.
16. Виявлення внутрішнього шахрайства на підприємстві.
17. Особливості забезпечення економічної безпеки при використанні різних організаційно-правових форм підприємництва.
18. Протидія недружньому поглинанню підприємства.
19. Забезпечення економічних інтересів підприємства при виникненні форс-мажорних обставин.
20. Прогноз кризових явищ в економіці підприємства.
21. Досвід зарубіжних корпорацій в забезпеченні економічної безпеки.
22. Організація і техніка проведення ревізій фінансово-господарської діяльності підприємства.
23. Управління конфліктами на підприємстві.